

Löa-Bladet

LOKALNYHETER FRÅN LÖABYGDEN

NR 3 2018

Arvid Westman lärde sig snabbt att läsa på sitt eget vis och nu kommer han att få chansen att lära sig allt annat han vill och behöver kunna i sin egen takt och på sitt eget sätt.

På flykt undan skolplikten

Arvid Westman var tidigt mycket road av högläsning. Mamma fick gärna läsa ur ABC-boken, men hon fick inte tala om vad bokstäverna heter och hur man får ihop ord av dem. Det ville Arvid klura ut själv.

Att plaska i vatten är roligt. Men Arvid ville inte ha några instruktioner om hur han skulle ta simtag med armar och ben. Han kom på själv hur han skulle göra.

Så lärde sig Arvid ganska snabbt på sitt eget sätt att läsa och simma och mamma Emma började fundera på om alla barn verkligen måste gå i skolan?

Dessa funderingar har nu lett till att hela familjen Westman flyttat till Åland lagom till att Arvid blev skolpliktig.

I Finland liksom i många andra länder finns ingen skolplikt. Man har istället läroplikt och det är upp till föräldrarna att bestämma om hur barnen på bästa sätt ska bibringas nödiga kunskaper. Många går naturligtvis i den vanliga skolan, medan andra får hemundervisning.

Oskola

Andra går in för den filosofiska pedagogik som kallas "unschooling", en metod (läser vi på Wikipedia) som tillåter barn att lära sig genom sina naturliga livserfarenheter i stället för i traditionell skolverksamhet.

Lek, spel, hushållssysslor, samspel med föräldrar och andra personer är också en slags livserfarenhet.

Standardiserade kursplaner och betyg motverkar målet att optimera varje barns utbildning. Att istället låta barnens nyfikenhet vara den ställning man bygger upp goda kunskaper på är grundbulten i unschooling, som blivit en internationell trend under 2010-talet.

Många skolflyktingar på Åland.

– Eftersom ingen form av hemundervisning är tillåten i Sverige, finns det flera "skolflyktingar" på Åland, berättade Emma, när Löa-Bladet besökte Rosen-dalstorp en vecka före flytten. Det finns

Löbo säljer macken

Sid 2

Mer pengar till skolan

Sid 3

Stallinvigning på Samuelsdal

Sid 5

Stolpar behövdes för reseräkningar

Sid 7

Ändlös omsorg

Sista sidan

det i andra länder också. Vi funderade ett tag på Italien, men Åland är ju närmare och dessutom kan man prata svenska där, så nu flyttar vi till Kungsö, en liten by 8 km från Mariehamn.

Olika skäl att avstå från skola

Sammanlagt finns det cirka 40 barn, som annars skulle ha gått i svensk skola på Åland

Det finns naturligtvis olika anledningar till att man inte vill skicka sina barn till skolan. Några är djupt religiösa, en del barn har svårt att anpassa sig till skolan och åter andra tror att barnen lär sig bättre utan skolplikt.

(Forts på sid 3)

Torka och överflöd

Det blev en förunderlig sommar. Den slog plötsligt till i maj med rekordvärme, som varade juli ut. Torrt var det och första foderskörden blev synerligen klen. Håkan Bengtsson på Bäcktorp fick inte mer än 60 procent mot normalt och även om andra och tredjekoörden blir något bättre är han rädd för att han måste minska sin köttkobsättning om 120 djur mer än vad han skulle vilja, för att klara att föda alla i vinter.

– Jag har aldrig varit med om en så besvärlig sommar under mina 40 år som bonde, säger Håkan.

Kjell Björkgren på Eriksberg konstaterar också att foderskörden inte blev vad den brukar, men med betydligt färre djur känner han ingen större oro inför vintern.

Inte trodde man heller att det skulle bli bär och svamp efter denna torka. Men så kom det ju lite regn i augusti. Blåbär fanns och på sina håll var det riktigt gott om lingon. Och plötsligt växte också svamparna som svamp ur jorden. Karl-Johan, Karl-Johan, Karl-Johan! Kära någon så mycket Karl-Johan!

Strax därpå fanns också rynkad tofsskivling i överflöd, smörsopp och andra soppar, citrongul slemskivling, champinjoner och även gula kantareller. Trattisarna är på gång. Mycket trattisar! Vilka härliga påsar med blandsvamp som finns i frysen nu. Tack snälla naturen!

Fruktträden tycks inte heller ha tagit skada av torkan. Eller är det just torkan som orsakat den enorma äppelskörden? Alla med äppelträd i trädgården tycks bara vara glada om någon vill komma och palla. Man kan ju inte göra mos och must och pajer i det oändliga.

Rätt mycket rönnbär finns det i år också. Är inte det ett tecken på att det ska bli mycket snö?

23 september 2018

Peter Fahlgren, Vasselhyttan, tankar gärna i Löa och hoppas att mack-en blir kvar även om den byter ägare.

Löbo säljer macken till Dalvikskvarn

För många år sedan fanns en bensinpump vid Ljungbergs affär. Den togs bort 1974. Förbittringen var stor i byn, men protesterna hjälpte inte.

Men 37 år senare fick löaborna möjlighet att tanka både bilar och traktorer på hemmaplan igen. Löbo Bostäder, Löbo stod som huvudman för den "drivmedelsanläggning" som anlades mitt emot Dalvikskvarn 2011 och som försågs med diesel och bensin av Dalviks Oil.

Att ingen skulle bli stormrik på en bensinmack i Löa stod klart redan från början, men Löbo räknade med att det så småningom skulle kunna bli ett litet överskott ändå, som skulle läggas i en fond från vilken byns föreningar skulle kunna söka bidrag.

Första året macken gav ett överskott var 2015. Då kunde 1 157 kr överföras till Tottos Minnesfond, som bildades i samband med Torbjörn Elvenäs begravning 2014 och som fick bli den fond som även fick ta emot mackens överskott.

Men mycket strul, oväntade kostnader och klagomål från byborna fick Löbos styrelse att sakta men säkert börja tröttna på macken. Att lägga ner den var dock inget bra alternativ. Då skulle det säkert bli än mer gny i byn. Löamacken fick vara kvar som service åt Löaborna.

Men nu finns ett bättre alternativ. Dalvikskvarn har gått med på att köpa macken av Löbo för 500 000 kr. Försäljningsvolymen i Löa hör trots allt till den större av Dalviks liknande mackar, varför förhoppningen finns att macken får vara kvar och att Dalvik driver den i egen regi från 1 november i år.

Med den överenskomna köpeskillingen kan Löbo klara att betala av lån på macken och även återbetala erhållna bidrag om så erfordras.

Löa-Bladet

– en tidning för Löa med omnejd
Utgiven av Löa Hembygdsförening

ISSN 2003-1262

Redaktion:

Stina Gottliebsson, Björknäs, 302 55 el 070 676 09 07
Susanne Forsberg, Norrby, 070 473 17 27
Line Åby Hedenius, 301 13 el 070 281 07 00

– Allt kommer inte att bli jättelätt

(forts från sid 1)

– Jag vill inte låta alltför kritisk, säger Emma, men jag börjar faktiskt undra om den svenska skolan kommer att leva kvar särskilt länge i sin nuvarande form. Alla barn är olika, de lär sig olika fort och på olika sätt. Det håller nog de flesta med om. Ändå är allting så standardiserat. Alla ska lära sig samma sak samtidigt och barnen ska värderas och bedömas i skolan. Jag tror inte att det är bäst för barnen.

– Att pusha på barnen kunskaper som de inte är mogna för och inte intresserade av ger dem negativa känslor. Och det bidrar till att det blir stökigt i klassrummen.

Normen ska följas

– Det är ju så överhuvudtaget här i Sverige, fortsätter Emma. Alla måste följa normen. Barnen ska gå i skolan, föräldrarna ska lönearbete. Det är normen. Det är ju nästan så att föräldrar inte tror att de själva kan lära sina barn någonting. Familjerna hålls splittrade i stort sett hela dagarna. Vill en familj plötsligt göra något tillsammans går det inte. Barnen ska vara i skolan, föräldrarna på arbetet.

Lite halvkriminell

– Visst känner jag mig lite halvkriminell, säger Emma, vi flyttar från Sverige för att slippa följa normen. Men både jag och Stefan tror på det här och vi vill i alla fall prova att "oskola" barnen. Vi följer vårt eget hjärta och magkänsla.

Arvid är 7 och alltså skolpliktig enligt svensk lag. Britta, snart 5, och Harry 2,5 år skulle kanske ha gått på dagis i Sverige, men nu får de också vara hemma med mamma.

Glada Britta och charmtrollet Harry tycker som andra dagisbarn att det är roligt att leka med modeller. Men det kan man ju göra hemma med mamma också. Skulle de senare vilja börja i den vanliga skolan kommer mamma Emma inte att motsätta sig det.

Emma tänker inte undervisa Arvid som en lärare hemma. Hon vill se sig mer som en handledare eller mentor och hjälpa honom att söka kunskap på sitt eget vis. Emma ser en stor fördel i att det finns fler likatänkande på Åland och att man kan göra saker tillsammans med och för barnen.

Ett år på prov

Det blir inte en definitiv flytt till Åland nu. Familjen Westman har bestämt sig för att prova ett år först. Rosendalstorp hyrs ut och själva har de hyrt en liten, liten stuga där de, enligt Emma, verkligen får prova på "compact living" också. Ett spännande år för hela familjen. Stefan har fått jobb på ett byggföretag, medan Emma räknar med att vara hemma med barnen.

Arvid lyssnar koncentrerat på en spännande saga på plattan, men nickar i alla fall ivrigt, när LÖA-Bladet frågar vad han tycker om att flytta till Åland. Britta och Harry, som tycks som sällsynt glada och sociala ungar, verkar inte heller ha någonting emot att flytta utan kramar glatt adjö av LÖA-Bladet.

– Allting kommer säkert inte att bli jättelätt, säger Emma, men jag ser i alla fall mycket fram emot det här.

LÖA-Bladet förlorar tyvärr en av sina redaktionsmedlemmar i och med den här flytten, men Emma har lovat att komma med en rapport till bladet någon gång. Kanske startar hon en egen blogg också.

– Jag vill gärna dela med mig av tankarna kring alternativt lärande och sprida information om att det finns andra sätt att nå kunskap än via den traditionella skolan.

Nya husägare i byn

Lars-Övind Knutsen på Larsbo i Östra Löa valde att för en tid sedan lägga ut sin andra gård Hagalund till försäljning. Nu är gården såld! De nya ägarna är Anders och Maria Mossberg som tillsammans med söner Ludvig och Kasper snart flyttar till Löa!

Släng skrot hos Göran

Ni vet väl att Löa har en alldeles egen skrotuppsamling hos Göran Larsson på Bankens?

Där kan all typ av skrot lämnas, kablar, batterier, koppar mm. Det omvandlas sedan till pengar, genom att några arbetsamma frivilliga bybor säljer det. Pengarna går sedan oavkortat till att driva bygdegården.

En följd av Löafesten

Löafesten blev mycket lyckad som vi skrev i förra bladet. Det vi inte visste då var hur lyckad den blev! Festen inbringade inte mindre än 105 000 kr sedan alla utgifter var betalda.

Bygdegårdsföreningen och sportklubben som arrangerar Löafesten beslutade sig för att behålla varsin tredjedel av summan och sedan skänka resten till skolan!

Tack vare engagerade människor som helt ideellt tar av sin fritid för att ordna festen fick alltså skolan 35 000 kr till upprustning av skolgården!

Tottos Minnesfond

I samförstånd med Löbos styrelse beslutade systrarna Elvenäs att 10 000 kr skulle delas ut från Tottos Minnesfond i år.

Löa Sportklubb, fick ett bidrag på 3 000 kr att använda till Löiaden. En rolig familjetillställning för gammal och ung, konstaterade systrarna, som hoppas att traditionen får leva vidare och ser Nils, Arvid och Lasse är självklara framtida Löiadare.

Löa Skola, får ett bidrag på 7 000 kr till nya uteleksaker och för att förbättra utemiljön på skolgården. Barnen är i behov av träd som ger skugga.

Många kampglada i nittonde Löiaden

Det blev fyra vinnare av den åtråvärda vandringspokalen i årets Löiad. När alla poäng i de olika grenarna och åldersklasser räknades ihop visade det sig av Max Hedenius, Maria Söderlund, Elliot Krantz och Elsa Mäkelä Carli alla hade 48 poäng och stolta kunde höja pokalen i luften. Grattis säger Löa-Bladet.

Härligt väder, glada människor och många deltagare gynnade denna nittonde Löiad, som Löa Sportklubb arrangerade den 25 augusti. Nästa år är det alltså dags för 20-årsjubileum. Det kan nog bli någonting alldeles extra!

Denna lekfulla femkamp hade som vanligt åldersklassindelning från 3-100 år. Några treåringar eller t o m 2-åringar fanns

med, mer ovissst är väl om någon av de 73 deltagarna uppnått den aktningvärda åldern av 100?

I så fall hade hen väl fått delta i de s.k. mjukgrenarna för 40+are eller dem med annat handikapp.

Pilkastning, golfputtar, hästskokastning och sportspegel (bollkastning) samt straffläggning i fotboll var grenarna där.

De med lite mer avancerad idrottslig kompetens fick tävla i 60 m, längdhopp, spjutkastning, kulstötning och även där straffläggning.

Nytt för i år var att Löiaden även omfattade bilsport. Fast mer som test än som tävling. Johnny Nielsen hade ordnat fram en go-cart och ett par små elbilar för de minsta, som många gärna ville pröva på.

Spännande spår?

På stigen längs Glatjärn fick Löa-Bladet syn på dessa spår härförleden. Kan det vara björn?! Stora ramar och skrapmärken uppåt trädstammen. Är det inte så björnen brukar göra?

Lasse Larsson fick se bilden och höll med om att det kanske skulle kunna vara en björn som varit framme. Vid närmare besiktning på plats insåg dock den gode veterinären att det nog snarare handlade om en fyrhjuling som halkat av stigen och krockat med trädet. En mer trolig, men inte lika spännande förklaring!

Finns det manne någon bland Löa-Bladets läsare som kan bekräfta att det är spår efter en fyrhjuling?

Löbo hyr ut lägenhet till skolan

Löa Skola är trångbodd. Fler mindre rum för grupparbeten och liknande behövs. Att bygga ut eller att ställa upp ännu en barack på skolgården är inga bra alternativ. Skulle utrymmesbehovet minska igen om något år står man där med sin utbyggnad.

Därför har Löbo, vars huvudsakliga uppgift är att göra det möjligt att driva en skola i Löa genom att äga, förvalta och hyra ut lokaler till skol- och dagisverksamheten, gått med på att hyra ut den lägenhet i parhuset som blev ledig i somras till skolan. Eventuellt kommer lägenheten att användas som rektorsexpedition.

Den gamla ladugården på Samuelsdal är nu omgjord till ett stiligt stall för bland andra Essie och hennes föl Peacemaker. Hopphästar som Emma Siewert hoppas ska föra goda hoppanlag vidare i många generationer

Gyllene knoppar i Samuelsdals nya stall

Emma Siewert och Peter Järllhammar med barnen Kevin och Ayla känner sig efter ett och ett halvt år mer och mer hemma i Löa.

Och nu har Lily, Essie, Greta, Peacemaker och Magico också fått ett riktigt hem här. Ett stall med rätt takhöjd, silverbeslag och guldknoppar. Vid stallinvigningen häromdagen kunde ett gott antal Löabor konstatera att nu finns bestämt byns flottaste stall på Samuelsdal!

Som Löa-Bladet kunde berätta för drygt ett år sedan var Emma och Peter mycket glada åt att ha hittat den perfekta hästgården i Löa. Fast alldeles perfekt var den ändå inte. För i en gammal ladugård är det alldeles för lågt i tak för hästar.

Men nu är den saken alltså åtgärdad. Per Gunnarsson och hans byggare har höjt taket med 70 cm och Emma har sett till

att få stallet inrett på allra bästa sätt. Inga gammaldags enkla spiltor här inte, utan tjustiga, rödmålade boxar, med beslag och prydnadsdetaljer i blänkande metall och gyllene knoppar.

För hästar och getter

Fem boxar finns här nu. Fyra till gårdens egna hästar och en till "hyresgästen" Magico. De vore väl konstigt om de inte skulle trivas i detta stall med knoppar och allt. Fast ingen av kusarna var inne och allt var så nytt och fräscht att det inte ens luktade stall under invigningsfesten.

På undervåningen har Luna, Sven, Svea, Kajsa och Lisa fått ett eget rum. De är getter. Oerhört söta och med enda uppgift att vara till sällskap.

Hopp om fler goda hoppare

Peacemaker, som kallades Fölis förra gången Löa-Bladet var på besök, har vid ett test härförleden bedömts som Sveriges

bästa hoppsto bland treåringar. Nu bär hon på ett eget föl och Emmas förhoppning är förstås att de goda hoppanlagen ska gå igen generation efter generation. Emma tävlar inte själv på elitnivå, utan tänker sig att tjäna mer på att föda upp goda hopphästar.

Vägomläggning före hoppbana

En träningsbana för hästhoppning ska det också bli på Samuelsdal så småningom. Men ett mer prioriterat projekt nu är att lägga om vägen, så att förbipasserande inte behöver köra mellan bostadshuset och stallet.

– Jag förstår inte vart alla som kör förbi här är på väg, säger Emma. Det finns ju bara motocrossbanan och skog längre upp. Men många är de och fort kör de!

– Det blir inte billigt, men jag är i alla fall glad över att vi fått tillstånd att lägga om vägen mer västerut, så att den kommer att gå bakom vårt hus.

Hyttkontoret gick på en blåsning men klarade sig utan stora skador

Det har varit en del blåsiga dagar under september. Natten till den 22 september så orkade en av björkarna vid hyttan inte stå emot vinden. Björken knäcktes en bit upp på stammen och föll oturligt över hyttkontorets tak. Det såg förskräckande ut, med det kraftiga grenverket över det lilla huset. Men Lars Folkesson kunde snabbt rycka in och få bort björken och dessbättre visade det sig att skadorna inte var så omfattande. Några tegelpannor krossades och en regel och vindskivorna fick lov att bytas.

Hembygdsföreningens ordförande har ordet:

– *Klart mycket bättre, men ännu en bit kvar!*

Årets föreställning av Hyttans Hemligheter blev mycket bättre än förra året. Det tycks både besökare, skådespelare och all kringpersonal vara helt överens om. Tack vare lärdomarna från förra sommaren justerades både historien, regi, utrustningen och diverse funktioner till att skapa en helhet genom hela föreställningen. Tidigare igenkända karaktärer blandades upp med nya. Bättre kommunikation mellan skådespelarna gjorde att varje scen kunde anpassas till besöksgruppen som var på väg. Toppen på moset för barnen var att avsluta teatervandringen med att själv få vaska efter hyttans hemlighet – GULD!

Hoppats på fler besökare

Vi nådde inte upp till vårt mål av 2000 betalande besökare. Men inte så långt ifrån, det blev 1520. Med diverse fribiljetter, gå 4 betala för 3-kampanjer samt att alla barn under 4 år gick utan kostnad bör vi rimligtvis varit nära målet även om inte alla var betalande.

Vi tror värmen gjorde sitt till. Stranden lockade mycket mer än en varm hytta. Det bekymret delade vi med alla event under sommaren såsom Skansen, Liseberg etc.

Många glada hemlighetsmakare hoppas på ännu fler besökare nästa år.

Tuff ekonomi

Projektet Hyttans Hemligheter drivs av LÖA Hembygdsförenings teatersektion. En missuppfattning jag hört på byn är att det är ett privat projekt och att någon sitter och kammar hem storkovan medan andra ställer upp ideellt. Detta kan jag härmed å det bestämdaste avfärda!

I hembygdsföreningen önskar vi att Hyttans Hemligheter ska vara ett byprojekt med syfte att visa upp vår unika hytta och dess historia på ett nytt sätt samt att skapa arbetstillfällen i byn.

Vi har Trolska Skogen söder om Sundsvall som förebild. Där började man precis så litet som vi gör och nu, efter rätt många

år, omsättes där nu 3,5-4 miljoner, som kommer hela platsen till del på massor av sätt.

Vi kan göra det i LÖA också. Under det två senaste åren har vi lagt grunden för en god framtida utveckling.

Jo, vi fick det att gå ihop ekonomiskt i år igen. Totalt omsättes 627 000 kr! Det är inga hemligheter! Se rutan här bredvid.

Mer acceptans och stöd i byn

Det roligaste under sommaren har nog ändå varit att fler och fler i byn ställt sig positiva, även där det tidigare funnits ett visst motstånd. Roligt med tanke på att hembygdsföreningen så gärna vill att detta som sagt ska uppfattas som ett byprojekt.

Vad vore en by utan dess ideella insatser?! Därför riktar vi ett stort stort tack till alla som på olika sätt hjälpt till med årets upplaga av Hyttans Hemligheter. Oj vilket fint arbete ni alla har gjort med alltifrån kostymer, marknadsföring, planering, vimpeltillverkning, caféansvar, bro- och kolarkojabygge, projektledning, fotoskärm, ansvara för teaterbarnen, feriearbetarna, ställa i ordning och städa undan m.m.

För mig som nyinflyttad har arbetet med Hyttans Hemligheter varit ett suveränt sätt att lära känna nya bybor och få ta del av bygemenskapen. Jäkla roligt helt enkelt! Tror fler känner likadant som jag.

Nu vet fler var LÖA ligger

Vad en sådan här teatersatsning har för betydelse för vår by kan bara framtiden utvisa. Klart står i alla fall att många människor hittat hit, tagit del av vår hytta, imponerats av hur vi kan få ihop ett sånt här evenemang och av allt annat i LÖA. Ännu fler har läst om oss i alla artiklar som publicerats, alla inlägg och videos som delats på sociala medier och i annonser/affischer runt omkring. Varumärket "LÖA" har stärkts - avsevärt!

Vi behöver vara fler!

Vi välkomnar alla som vill vara delaktiga, oavsett om du har en timme eller längre tid till övers. Oavsett om du är 7 eller 90 år. Allt och alla är lika välkomna! På alla platser, alltifrån projektledning till skådespeleri. Vi kommer inte kunna lova någon ersättning i pengar men att arbeta mot ett gemensamt mål för byn ger många andra mervärden. Förhoppningen är att vi så småningom ska få så mycket publik att

Rolf Elmström är mycket nöjd med årets upplaga av Hyttans Hemligheter, men han hoppas ännu mycket mer av detta projekt i framtiden

projektet kan gå runt utan bidrag och med möjlighet att avlöna alla som arbetar, men där är vi inte än.

Hör gärna av dig antingen till mig eller till Eva Persson om du vill vara med.

Kraft och Mod!

Rolf Elmström,
ordförande LÖA Hembygdsförening
0709-46 42 93, rolf@gronaanas.se

Intäkter och kostnader

Alla intäkter och utgifter är ännu inte helt klara. För de större summorna finns i alla fall en rätt god bild. Den som vill ha en mer detaljerad redovisning kan kontakta Rolf Elmström eller Eva Persson, eva@bergslagen.com, 070-627 14 94

Intäkter: 627 000 kr

Däribland:

Entré	146 036
Försäljning i caféet	40 000
Souvenirer	5 224
Offentliga sponsorer	357 932
Lokala sponsorer	22 000

Utgifter: 620 000 kr

Däribland:

Lön, skådespelarna	170 000
Manus och regi	56 500
Scenografi	22 705
Ljus:	10 000
Ljud:	30 000
Marknadsföring	104 000
Materialkostnader för bro, koja trappor, skyltar mm.	34 000
Inköp, caféet o souvenirer	24 544

Milstolpen i Löa har funnits på plats sedan 1766 och har nyligen blivit uppfräschad för ett fortsatt liv som fornminne.

Milstolpar behövdes för stormaktstidens reseräkningar

När skatteindrivare och andra Kronans tjänstemän reste land och rike runt för sina olika förrättningar var det praktiskt (för fogdarna) att bönderna hade plikt att skjutsa mellan förrättningsplatser och gästgiverier. Detta system blev dock ohållbart i längden. Med ökad centralförvaltning och ökat resande under stormaktstiden infördes istället traktamenten och reseersättningar till Kronans ämbetsmän. Då uppstod förstas behov av att veta hur långt man hade åkt. Viktigt var också att en mil var lika lång i alla landskap. Tidigare landskapsmilar kunde variera ganska mycket.

I mitten av 1600-talet började därför milstolpar eller milstenar placeras ut längs landsvägar och häradsvägar. De tidigaste stolparna var av trä, stolpar av sten var hållbarare, men dyrare. Senare blev stolpar av järn på ett stenfundament vanligast.

Milstolparna var ofta försedda med kungens eller landshövdingens monogram och placerades med en kvarts mils avstånd från varandra, märkta 1, 1/4, 1/2, 1/4. Det var då en gammal svensk mil som avsågs, motsvarande 18 000 alnar eller 10 688 meter.

Den nuvarande millängden, 1 mil=10 km, infördes på 1870 talet och med en ny väglag 1891 upphörde föreskrifterna om att milstolpar skulle sättas upp. De som redan fanns saknade betydelse och förföll väl mer och mer, men fick en ny vikt 1942, då de blev lagskyddade som fasta fornminnen.

Milstolpar längs vägen mellan Ramsberg och Kopparberg sattes upp på 1760-talet. Den stolpe som finns i Löa, strax bortom Sägbron mot Ramsbergshället, sattes upp 1766, vet Jonas Jansson på länsstyrelsen att berätta. Stolpen finns med i fornminnesregistret.

Stolpen har alltså funnits där i många, många år och löaborna torde väl ha noterat någon gång att där står en milstolpe. Men på senare tid har den blivit iögon-

fallande på ett helt nytt sätt. Plötsligt ser den alldeles fräsch och nymålad ut med kung Adolf Fredriks monogram AF och milmarkeringen 1/4 i glänsande guld (fast kanske inte äkta) och står på ett nyrustat stenmonument.

Den har helt enkelt blivit föremål för den upprustning av alla gamla milstolpar, som Trafikverket nu håller på att genomföra. Inte för att stolparna ska återta sin gamla roll som vägmärken, utan bara för att bevara en del av vår kulturhistoria!

Ove Eriksson på Trafikverket i Borlänge är entusiastisk ledare för detta projekt. Alla stolpar i Dalarnas län är nu åtgärdade, nu har turen kommit till norra Örebro län. Järnstolparna tas in, blåstras, linoljebestryks och målas. Stenfundamenten rustas.

– Trafikverket har ju i uppgift att sköta om alla statliga vägar, säger Ove Eriksson och då ingår också en miljömässig upprustning. Att göra milstolparna synliga igen är ett projekt som vi gör i samarbete med länsstyrelsen.

På väg mellan Löa och Kopparberg finns ännu en rustad stolpe vid Höggkullen. Det är en 1/2-milstolpe och har därför en kula på toppen. Helmilstolparna är krönte av en krona berättar Ove Eriksson.

Ytterligare en kvarts (gammal) mil norr ut, vid Norrsjöns rastplats, står nästa stolpe. Den lär inte många vägfarare ha sett tidigare, för den låg som skräp i diket med hela fundamentet ihoprasat, innan den återställdes av Trafikverkets miljöarbetare.

Men det kan inte heller ha varit den ursprungliga platsen för stolpen, för på 1700-talet gick ju landsvägen betydligt högre upp i skogen.

Ove Eriksson bekräftar att den nog har flyttats någon gång sedan den nya vägen kom till. Och så är det ganska ofta. Stolpar har flyttats till nya vägar och det är inte alltid man vet var de ursprungligen stod. Funderingar finns också nu om man ska låta stolpar stå kvar längs en gammal väg, eller flytta dem för att bli mer synliga.

Trafikverket har fler saker att fundera över än vad man kunde ana!

Med trevligt upprustade fornminnen är det nu lätt att se att det är en kvarts (gammal) mil mellan Löa och Höggkullen.

Lahja Salonen har inte bara två myskankor att mata varje dag, utan även en stor flock vanliga gräsänder.

Ändlös omvårdnad hos Ulf och Lahja

Många har nog noterat att det finns väldigt många änder i Norrsjön. Vid närmare kontakt med änderna har ni kanske även upptäckt att dessa djur är ovanligt tama och att de gärna låter sig matas. Detta kan förklaras med Lahja Salonens och Ulf Larssons ändlösa kärlek till just änder. De har haft några änder som de matat under många års tid, men antalet har växt år för år.

Den största expansionen stod Niklas Carlsson och Pelle Söderlund för då de för några år sedan köpte 70 andungar för att öka beståndet av änder i Tjärn.

Det ökade beståndet i Tjärn varade

dock bara en kort period. Ryktet om Ulf och Lahjas omvårdnad måste ha spritt sig för en dag såg Lahja hur cirka 70 små änder kom simmande genom ån med siktet inställt på just deras brygga!

Succé för den nostalgiska bil- och mc träffen i Löa!

Den 1 september rullade närmare 300 fordon in i Löa. Det var en fantastisk sensommardag och succén var ett faktum!

Det är en mycket nöjd Johnny Nielsen som Löabladets utsända träffar för att höra hur dagen fortlöpte. Johnny är tillsammans med Thomas Swed en av flera bilintresserade eldsjälarna i Bygdegårdsföreningen, som för 7 år sedan beslutade sig för att skapa en bilträff i just Löa.

Johnny beskriver dagen som en otroligt fin familjedag, en dag som blev extra rolig i år då nästan hela byn slöt upp, gam-

mal som ung. Och inte bara bybor kom, uppskattningsvis närmare tusen besökare från hela Mellansverige hittade till Löa Bygdegård denna dag.

Genom helt ideella krafter ordnades det med parkeringar, såldes lotter, glass, fika och inte minst hamburgare! Allt sålde slut och det gav 20 000 kr till Bygdegårdsföreningen!

– Nästa år ska det bli ännu större berättar Johnny vidare, vi ska marknadsföra träffen ännu mer, kanske ordna nått mer till barnen såsom ponnyridning och hoppborgar, kanske någon form av underhållning.

Kreativiteten och idéerna tar aldrig slut, iallafall inte om man heter Johnny Nielsen!

Svårräknad flock

Med dessa nykomlingar ökade beståndet hos Ulf och Lahja dramatiskt. Ulf räknade ett år till 276 änder! Att han slutade räkna där berodde inte på att det var slut på änder, utan på att Ulf tappade räkningen.

I sommar har det bott ungefär 60 änder hos familjen, där de har sällskap av såväl hund och katt som två myskankor. Som inneboende hos den här djurvänliga familjen ingår naturligtvis gratis mat. Denna sommar har det köpts ungefär 80 liter havre i veckan! Och på morgonen vill änderna ha frukost i god tid, är ingen uppe i tid och serverar havre spatserar änderna genast vidare till grannen Roland för dagens första mål.

Kärt återseende

Änder är mycket lika varandra och svåra att skilja åt så det är inte lätt att veta hur många som är hemvändare efter vintern. Förra året var det ändå en andunge som utmärkte sig och var lätt att känna igen, och en tidig morgon i våras när Lahja öppnade ytterdörren stod just den anden på trappen. När Lahja hämtade mat, åt anden det direkt ur hennes hand. Kan tro att det var ett kärt återseende för dom båda!

Mer kultur, men ingen plundring

Kultursällskapet vill tacka alla som varit med på säsongens evenemang. Trots vädret så fylldes bygdegårdens uteplats med glada midsommarfirare och det var en härlig stämning under den årliga båtkarnevalen och en vacker lyskväll ordnades i september.

Kultursällskapet vill fortsätta med sina aktiviteter även nästa år men engagemanget för julgransplundring är svalt så detta år kommer sällskapet inte att arrangera någon plundring i bygdegården. Denna aktivitet får gärna tas över av en annan förening om det finns intresse.

Nästa evenemang är luciatåg i hyttan och sällskapet hoppas på många besökare som kan lyssna och få en gemensam stund med glögg och pepparkaka i vår vackra hytta.

Tandemskidor hörde till en av alla de sportgrenar som var tema vid årets båtkarneval.